

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จังหวัดลำปางเป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ มีโบราณสถานและสถาปัตยกรรมแบบผสมผสานของล้านนา พม่าและยุโรปที่สวยงาม ที่สำคัญมีรถม้าวิ่งบริการนักท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองลำปางมานาน ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองลำปางให้ยั่งยืนโดยใช้รถม้าเป็นจุดขายในการเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวสำคัญในตัวเมืองกับเส้นทางท่องเที่ยวรถม้าเดิมในการท่องเที่ยวแบบซิติ์ทัวร์ (เมืองไทยดอตคอม, 2549:ออนไลน์)

ในการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ก้าวสู่มาตรฐานคุณภาพและยั่งยืน สามารถแข่งขันในตลาดโลก รวมถึงการกระตุ้นให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวภายในประเทศแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และเป็นการกระจายรายรับสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึงภายใต้แคมเปญ “Thailand Grand Invitation” การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จึงได้จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยรถม้าโดยสารท้องถิ่นขึ้นในปี 2549 ได้เลือกจังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ดำเนินโครงการภายใต้ชื่อ “เที่ยวลำปาง นั่งรถม้า” ประกอบกับทางเทศบาลนครลำปางได้จัดทำ “ยุทธศาสตร์รถม้าลำปาง” ขึ้นมาเพื่อรองรับภารกิจดังกล่าว คือวางแผนบริหารจัดการรถม้าในเมืองลำปางอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการท่องเที่ยว ได้มีการจัดระเบียบปรับปรุงสถานีบริการ จัดเส้นทางวิ่งของรถม้าเพื่อการท่องเที่ยวขึ้น โดยเฉพาะ เพื่อพนักท่องเที่ยงที่เลือกใช้บริการนี้ได้ไปสัมผัสกับแหล่งสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดลำปาง ที่มีอดีตนานกว่า 1,300 ปี รวมถึงดูแลเรื่องคุณภาพของผู้ขับขีรถม้าให้เป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายรับเลี้ยงครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมรถม้าจังหวัดลำปางที่มีแนวคิดที่ต้องยกระดับรถม้าของจังหวัดให้ได้รับการยอมรับในวงกว้าง ทั้งทางด้านพาหนะเพื่อการท่องเที่ยวความเป็นวิชาชีพ และอุตสาหกรรม ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การส่งเสริมพัฒนาพันธุ์ม้า ระบบการเลี้ยงม้า การออกแบบซ่อมแซมรถม้า พัฒนากิจการรถม้า ที่สำคัญที่สุดคือการดึงให้รถม้ากลับเข้าสู่วิถีชีวิตของคนลำปางอีกครั้ง (ปัทมาพ ตั้งศรีวงศ์, 2550:ออนไลน์)

ในการประกอบธุรกิจรถม้าในจังหวัดลำปางนี้ ผู้ประกอบการจะมีม้าและรถม้าเป็นของตนเอง ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะรวมกลุ่มกันเป็นสมาคมรถม้าลำปาง และสมาชิกทุกคนจะต้องมีใบอนุญาตขับขี่ล้อเลื่อน ป้ายทะเบียนรถม้า การดำเนินงานจะเป็นลักษณะส่วนตัวของบุคคล

ซึ่งการรวมตัวกันเป็นสมาคมนั้น เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพรถม้า ม.ร.ว.นพพนธ์ เกษมสันต์ อุปนายกและเลขาธิการสมาคมรถม้าลำปางกล่าวว่า “รถม้านั้น ถ้าไม่มีรายรับอยู่ไม่ได้แน่นอนมันก็จะเป็แค่ชื่อรถม้าลำปาง เพราะว่าครอบครัวเขาต้องมีรายจ่าย ม้าตัวหนึ่งกิน 20-25 บาทต่อวันต่อตัว ครอบครัวหนึ่งต้องมีม้าไม่น้อยกว่า 3 ตัว ต่อรถม้า 1 คัน แล้วคิดดูมีม้ากว่า 300 ตัว แล้วคนอีกกว่า 400 คนนะ ในครอบครัว คนตาบอด 400 คนนี้มีแน่นอนเลย อันนี้เป็นเรื่องที่จะต้องดูแล” (ปณทพ ตั้งศรีวงศ์,2550:ออนไลน์) ทางสมาคมจึงได้ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้มีการฝึกอบรมผู้ขับขี่ม้าอย่างต่อเนื่องทั้งให้ความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญต่างๆ รวมไปถึงข้อปฏิบัติและมารยาทขณะปฏิบัติงาน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มากับทัวร์จะจองรถม้ากับสมาคมแล้วทางสมาคมจะจัดหารถม้าให้ตามจำนวนที่ต้องการซึ่งจะจัดคิวให้เรียงลำดับตามหมายเลขสมาชิกไปเรื่อยๆจนครบทุกคน ทางจังหวัดได้จัดเส้นทางสำหรับรถม้าโดยทางสมาคมรถม้าลำปางได้กำหนดค่าโดยสารไว้ 3 อัตรา คือ เส้นทางรอบเมืองเล็ก ใช้เวลาประมาณ 20 นาที ราคา 150 บาท เส้นทางรอบเมืองใหญ่ ใช้เวลาประมาณ 40 นาที ราคา 200 บาท หากเข้าเป็นชั่วโมงนักท่องเที่ยวสามารถเลือกเส้นทางชมเมืองได้ตามความต้องการ ชั่วโมงละ 300 บาท

รถม้าลำปางถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นรวมถึงเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดลำปาง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ จังหวัดลำปางเป็นหนึ่งในประเทศไทยที่มีการจดทะเบียนรถม้าและอนุญาตให้วิ่งในถนนหลวงได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีจำนวนรถม้าที่ใช้วิ่งบนถนนเป็นแห่งเดียวที่หลงเหลืออยู่ในประเทศไทย และมากที่สุดในโลก ซึ่งอดีตเป็นพาหนะที่ใช้งานทั่วไป ปัจจุบันหายไปใช้เป็นเพียงเพื่อการท่องเที่ยวทำอะไรที่จะทำให้รถม้ามีการพัฒนาเพิ่มมูลค่ารายรับสู่คนลำปางให้มากขึ้น ที่ผ่านมามีการส่งเสริมโดยการจัดทำเส้นทางรถม้าเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหลายเส้นทาง แต่ก็ยังไม่สมบูรณ์มากนัก ยังขาดความร่วมมืออีกหลายด้าน ซึ่งต้องมีการระดมความเห็นหลายฝ่ายช่วยกันพัฒนาทั้งเรื่องสายพันธุ์ของม้า การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการรถม้าให้มีเอกภาพ โดยมีภาครัฐ เอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและเข้ามาช่วยดำเนินการเป็นรูปธรรม ให้รถม้าอยู่คู่เมืองลำปางต่อไป (นายรอบรู้ดอตคอม, 2549 : ออนไลน์)

ด้วยเหตุนี้ผู้ทำการศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของผู้ประกอบการธุรกิจรถม้าในจังหวัดลำปาง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพรถม้าให้ทำรายได้ให้กับชาวบ้านและเพื่อสานต่ออาชีพรถม้าต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของผู้ประกอบการธุรกิจรถม้าในจังหวัดลำปาง

3. ขอบเขตและวิธีการศึกษา

3.1 ขอบเขตการศึกษา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยรายรับ รายจ่ายในการลงทุน รายจ่ายในการดำเนินงาน การคิดต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับของผู้ประกอบการธุรกิจรถม้าในจังหวัดลำปาง ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจรถม้าในจังหวัดลำปาง จำนวน 110 ราย (สุคนธ์ทิพย์ สุภาจันทร์, 2550 : หน้า 79) กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 61 ราย โดยทำการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ขอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 กำหนดสัดส่วนของประชากรเท่ากับ 0.10 ตามสูตร ดังนี้ (ปวีณรัตน์ เลิศจิระจรัส, 2543 : หน้า 57 - 58)

$$n = \frac{p(1-p)}{\frac{e^2}{z^2} + \frac{p(1-p)}{N}}$$

โดย	n	คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ ขนาดของกลุ่มประชากรเป้าหมาย
	e	คือ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง
	p	คือ สัดส่วนของประชากร
	z	คือ ระดับความเชื่อมั่น

3.2 วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) นายกสมาคมรถม้าลำปาง จำนวน 1 ราย เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ และกฎระเบียบของสมาคม และหัวหน้าคิวรถม้าจำนวน 1 ราย เพื่อให้ทราบวิธีการดำเนินงานของธุรกิจรถม้าลำปาง
- 2) เก็บข้อมูลจากการออกแบบสอบถาม ผู้ประกอบการธุรกิจรถม้าในจังหวัดลำปางจำนวน 61 ราย เพื่อให้ทราบรายรับและรายจ่ายในการประกอบธุรกิจ

3.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางวิชาการ หนังสือและข้อมูลออนไลน์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

4.1 แนวทางสัมภาษณ์

สำหรับสัมภาษณ์นายกสมาคมรถม้าลำปาง จำนวน 1 รายและหัวหน้าคิวรถม้า จำนวน 1 ราย

4.2 แบบสอบถาม

โดยลักษณะของแบบสอบถาม ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของธุรกิจรถม้า

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายและรายรับในการประกอบการธุรกิจรถม้า

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากการสัมภาษณ์

จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

5.2 ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม

จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage) นำมาคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจรถม้าในจังหวัดลำปาง

6. นิยามศัพท์

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนจากการลงทุนทำธุรกิจรถม้า ได้แก่รายจ่ายในการลงทุน และรายจ่ายในการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องในการทำธุรกิจรถม้า

ผลตอบแทน หมายถึง รายรับที่ได้รับจากการลงทุนทำธุรกิจรถม้าหลังหักรายจ่ายในการลงทุนแล้ว

ธุรกิจรถม้าในจังหวัดลำปาง หมายถึง กิจการที่บริการนักท่องเที่ยวชมเมืองลำปาง โดยใช้รถม้าซึ่งเป็นรถเปิดประทุน ที่นั่งผู้โดยสารคล้อยคลึงกับที่นั่งของรถจักรยานสามล้อแต่มีขนาดใหญ่กว่า อยู่ทางตอนหลังของที่นั่งคนบังคับม้า ซึ่งมีระดับสูงกว่าเล็กน้อย นั่งได้คนละไม่เกิน

4 คน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ทำให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจรถม้าในจังหวัดลำปาง
- 7.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบในการตัดสินใจในการลงทุนทำธุรกิจรถม้าต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved